

Broj: X-KR-05/41-1

Sarajevo, 29.09.2008. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudija Jasmine Kosović, kao predsjednika vijeća, te sudija Zorana Božića i Mitje Kozamernika, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog saradnika Lejle Haračić, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Šakić Slavke, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka a), c), e) i f) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine a u vezi člana 180. stav 1. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, te sve u vezi sa članom 29. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-39/08 od 25.07.2008. godine, potvrđene dana 29.07.2008. godine, nakon prihvatanja Sporazuma o priznanju krivnje od 05.09.2008. godine i održanog javnog pretresa za izricanje krivično pravne sankcije od 26.09.2008. godine, u prisustvu tužiteljice Tužiteljstva BiH Slavice Terzić, optuženog Šakić Slavke i njegove braniteljice Branke Braljak, advokata iz Novog Travnika, dana 26.09.2008. godine donio je, i dana 29.09.2008. godine, javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

O P T U Ź E N I:

ŠAKIĆ SLAVKO, sin Stipe i majke Ane, rođeno Brelljak, rođen 18.11.1972. godine u selu Zlavast, općina Bugojno, nastanjen u ..., ..., JMBG ..., oženjen, otac troje mlđb. djece, po zanimanju NK radnik, nezaposlen, služio vojsku 1991/92 godinu, ima čin rezervnog vojnog starješine –poručnik, vodi se u vojnoj evidenciji općine Livno i vojnoj evidenciji Općine Sisak, R Hrvatska, neodlikovan, nezaposlen, lošeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak, ..., državljanin i..., **nalazi se u pritvoru po rješenju Suda BiH broj X-KRN-05/41 od 20.05.2008.godine.**

K R I V J E

Što je:

U tijeku ratnog stanja u Bosni i Hercegovini u vremenskom periodu od 17.07.1993. do 28.07.1993. godine u vrijeme oružanog sukoba između postrojbi Hrvatskog vijeća obrane i pripadnika Armije Republike Bosne i Hercegovine na području općine Bugojno, kao pripadnik Jedinice za posebne namjene HVO pod nazivom „**Garavi**“, postupao protivno pravilima međunarodnog humanitarnog prava i to odredbi članka 3. stavak 1. točka a) i c) i članka 33. stavak 3), Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, te odredaba članka 51 stavak 1, 2 i 3, tako što je učestvovao u ubistvu i učestvovao i pomagao u pripremanju i učinjenju kaznenih djela nečovječno postupajući prema zatočenicima bošnjačke narodnosti učestvujući u njihovom neosnovanom lišenju slobode, zatočenju u Motelu „Akvarijum“, i držanju u nehumanim uvjetima, te mučenju u više navrata i prisiljavanju na obavljanje prinudnih radova, pa je tako:

1. Sredinom mjeseca srpnja 1993. godine u naselju Vrbanja, općina Bugojno, zajedno sa drugim pripadnicima Jedinice za posebne namjene „**Garavi**“ -HVO, učestvovao u lišenju slobode civila Bošnjaka sa šire regije Bugojna, koje su zatvorili u podrumske prostorije Motela „Akvarijum“ u Bugojnu, pa su tako zatvoreni: **Bevrnja Abdulah, Čehaja Zlata sa mlđb.sinom, Mlačo Husein, Šeremet Bahrudin, Hakanović Adis, Karabeg Sihanuk, Imširpašić Hidajeta, mlđb. Ethem Čehaja, rođen 1977. godine, Muhamed Čehaja, rođen 1978. godine, Basara Sulejmana, Tanković Mehmeda, rođen 1929.godine, Šehić Selmira, Ćatić Šerifa, Ćatić Idriz,rođen 1929.godine, Karagić Mustafa, Karagić Suljo, Karagić Vasva, rođena 1929.godine, Huskić Mihra, rođena 1938.godine, Karabeg Sutka sa mlđb. sinom Dinom rođenim 1991. godine, Karabeg Abdulaha, rođen 1933.godine i drugi civili, od kojih je prilikom hapšenja vršio pretrese i nasilno oduzimaao novac i zlatni nakit.**

2. U periodu od 17. do 28.07.1993. godine u podrumu i drugim prostorijama Motela „Akvarijum“ u Bugojnu, u više navrata zajedno sa drugim pripadnicima Jedinice za posebne namjene „**Garavi**“ HVO, učestvovao u mučenju zatočenih civila, nanoseći im brojne tjelesne povrede drvenom palicom, vojničkim čizmama a ponekad i automatskom puškom, pa je tako mučio **Karagić Vahida, Huskić Ismeta, Karagić Sulju, Ćatić Ešrefa, Karabeg Abdulaha, Karabeg Huseina, Tanković Mehmeda, Čehaja Edhema, Čehaja Muhameda, Morić Kemala Ljubunčić Smaila, Esad Karamustafić** i druge zatočeničke a posebno je mučio zatočene starce **Imširpašić Hidajeta i Basara Sulejmana** kojem je nakon nanesenih mnogobrojnih udaraca urezao križ na dlanovima ruku,

3. Dana 26. ili 27. srpnja 1993. godine u ovom istom podrumu, zajedno sa drugim pripadnicima HVO, tukao i zlostavljao **Tanković Mehmeda, Karabeg Abdulaha i Šehić Selmira**, da bi istog dana, nakon što ih je pretukao, špagom vezao ruke Šehić Selmiru i nožem sjekao po glavi govoreći ostalim zatočenicima da ga vodi na klanje a zatim **Šehić Selmira** odveo iz prostorija Motela „Akvarijum“, nakon čega se **Šehić Selmiru** gubi svaki trag, sve dok nije početkom kolovoza 1993.godine pronađen mrtav ispod Kandijuskog mosta u naselju Vrbanja, općina Bugojno sa mnogostrukim smrtnim posljedicama nanesenim oštricom noža kao i vatrenim oružjem.

4. U istom periodu kao pod točkom 2. iz podruma Motela „Akvarijum“ u Bugojnu, u više navrata vodio zatočene civile Bošnjake na prinudne radove kopanja zemunica i tranšeja na prve crte bojišnice, kojom prilikom je dana 21.7.1993.godine zatočenik **Hakanović Adis**, dok je sa ostalim zatočenicima kopao tranšeje od unakrsne vatre ranjen metkom u skočni zglob desne noge, nakon čega je vraćen i zatvoren u podrum Motela „Akvarijum“,

Dakle, za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, a u vrijeme oružanog sukoba između HVO-e i Armije R BiH, kršeći pravila međunarodnog humanitarnog prava i to odredbe članka 3. stavak 1. točka a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine, počinio kao saizvršilac ubistvo, te počinio i pomagao u činjenju nezakonitog zatvaranja, nečovječnog postupanja, mučenja, i prisiljavanja na prinudni rad

Čime je Šakić Slavko počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka a), c), e) i f) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine a u vezi člana 180. stav 1.

Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, te sve u vezi sa članom 29. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine.

Pa ga Sud, uz primjenu odredbi iz člana 231. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine te članova 39., 42. i 48. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine za navedeno djelo

O S U Đ U J E **NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 8 (osam) godina i 6 (šest) mjeseci**

Na osnovu primjene zakonskog propisa iz člana 56. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, vrijeme koje je optuženi proveo u pritvoru počevši od 19.05.2008. godine pa nadalje, ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

U skladu sa članom 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, odlučeno je da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se sa eventualnim imovinsko-pravnim zahtjevom, upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je je optužnicom broj: KT-RZ-39/08 od 25.07.2008. godine, koja je potvrđena dana 29.07.2008. godine, optužilo Šakić Slavka za počinjenje krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka a), c), e) i f) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu KZ BiH) a u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH, te sve u vezi sa članom 29. KZ BiH. Na ročištu za izjašnjenje o krivnji održanom dana 06.08.2008. godine, optuženi se izjasnio da nije kriv za djela koja mu se optužnicom stavljaju na teret.

Dana 08.09.2008 godine uz potvrđenu optužnicu Sudu je dostavljen sporazum o priznanju krivnje koji su 05.09.2008 godine sa tužiteljicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Tužilaštvo BiH) potpisali optuženi Šakić Slavko i njegov braniteljica Branka Praljak, advokat iz Novog Travnika, a kojim sporazumom optuženi priznaje krivnju za krivično djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret i pristaje da mu se za to djelo izrekne kazna zatvora u rasponu od 7 (sedam) do 10 (deset) godina.

Na ročištu koje je održano 26.09.2008 godine, prije razmatranja navedenog Sporazuma, pročitana je dopis Tužilaštva BiH od 25.09.2008 godine prema kome se ispravljala štamparska greška u okviru tačke 2. optužnice tako da u predposljednjem redu tačke 2. dispozitiva umjesto riječi "kojima" treba da stoji riječ "kojem", a sa čime se saglasio optuženi i njegova braniteljica budući da ova izmjena ide u korist optuženog.

Razmatrajući Sporazum o priznanju krivnje, u smislu odredbi člana 231. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu ZKP BiH), Sud je utvrdio da je optuženi Šakić Slavko Sporazuma o priznanju krivnje zaključio dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem i da je upoznat sa svim posljedicama zaključenog sporazuma, uključujući i posljedice koje se odnose na imovinsko-pravni zahtjev i troškove krivičnog postupka. Sud je također utvrdio da je

optuženi razumio da se sporazumom o priznanju krivnje odriče prava na suđenje i da ne može uložiti žalbu na krivično pravnu sankciju koja će mu biti izrečena, ukoliko Sud prihvati sporazum o priznanju krivnje.

Podkrepljujući svoju tvrdnju o krivici optuženog Šakić Slavka za djelo koje mu se stavlja na teret, Tužilaštvo BiH je predočilo i u spis priložilo dokaze, a Sud u iste izvršio uvid i cjenio:

Zapisnik o spitivanju osumnjičenog Šakić Slavke broj: KT-RZ 37/05 od 19.05.2008. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Hakanović Adis broj: K1-RZ 37/05 od 20.06.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Bevrnja Abdulaha broj: KT-RZ 37/05 od 06.06.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Husein Mlačo broj: KT-RZ 37/05 od 06.06.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karabeg Abdulaha broj: KT-RZ 37/05 od 05.06.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Morić Kemal broj: K1-RZ 37/05 od 06.06.2008. god., Zapisnik o saslušanju svjedoka Tanković Mehmed broj: KT-RZ 37/05 od 22.04.2008. god., Zapisnik o saslušanju svjedoka Zelić Kresimir broj KT-RZ 37/05 i KT-RZ 39/08 od 18.7.2008.godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Teskeredžić Mirsad broj KT-RZ 37/05 i KT-RZ 39/08 od 07.06.2007.godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Dilber Tonko broj K1-RZ 37/05 i K1-RZ 39/08 od 23.05.2008.godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Balilhodžić Asim broj: KT-RZ 37/05 od 08.10.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Muhamed Čehaja broj: KT-RZ 37/05 od 06.05.2008. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Redžić Zijad broj: KT-RZ 37/05 od 06.05.2008. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka H.K. broj: K1-RZ 37/05 od 18.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Huskić Mihra, broj: KT-RZ 37/05 od 18.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karagić Vasva, broj: KT-RZ 37/05 od 18.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Sejid Karagić, broj: KT-RZ 37/05 od 18.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Čatić Bšref, broj: K1-RZ 37/05 od 04.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karabeg Sutka broj: KT-RZ 37/05 od 20.06.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karabeg Sihanuk broj: KT-RZ 37/05 od 20.06.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka KT-RZ 37/05 od 05.06.2007. godine (ne dostavljati obrani), Zapisnik o saslušanju svjedoka Šeremet Bahrudina broj: K1-RZ 37/05 od 7.06.1997. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Čatić Šerifa broj: KT-RZ 37/05 od 20.06.2006. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Čatić Idriz broj: KT-RZ 37/05 od 04.07.2007. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Ljubunčić Smail broj: KT-RZ 239/08 / od 26.06.1994. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Čolak Mustafa broj: K1-RZ 239/08 / od 26.06.1994. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Kovač Soraja broj: KT-RZ 239/08 / od 26.06.1994. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karamustafić Esad broj: KT-RZ 39/08 / od 26.06.1994. godine, Zapisnik o saslušanju svjedoka Karagić Vahid broj: KT-RZ 37/05 / od 18.07.2007. godine, apisnik o saslušanju svjedoka Hodžić Hasema broj: K1-RZ 37/05 / od 04.07.2007. godine, Jedinični karton vojnika oružanih snaga Hrvatske zajednice Herceg-Bosna broj 6231/5 za osumnjičenog Šakić Slavka, Spisak vojnika iz postrojbe „Garavi“ za isplatu plata broj: 01-2135/93 od 17.08.1993. godine gdje se pod brojem 5. navodi ime osumnjičenog Šakić Slavke, Službene zabilješke SJB Bugojno od 16.09.1993. godine u kojoj se pod brojem 13. navodi ime Šehić Selmira, Rješenje Ratnog predsjedništva općine Bugojno o formiranju komisije za identifikaciju poginulih lica broj: 01-V-18/93 od 25.07.1993. godine, Redvoni borebeni izvještaj Štaba odbrane opštine Bugojno broj: 02-263-83 od 27.07.1993. godine, Izvod iz protokola bolesnika broj: 995/96 od 10.12.1996. godine, Izvod iz matične knjige umrlih broj: 5581 od 03.07.2008. godine za Šehić Selmira, Pismo standardne oznake „A“ Ureda tužioca MKSJ u Hagu za osumnjičenog Šakić Slavku broj: 014832/GB/RR471 od 20.06.2001. godine, Kopija osobne iskaznice Šakić Slavke br. 15018448, MUP Petrinja – R Hrvatska, Odluku Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju ratnog stanja („Službeni list R BiH“ broj: 7/92 od 20.06.1992. godine), Zaključak i mišljenje vještaka Hamze Dr Žujo, specijaliste sudske

medicine od 08.07.2006. godine u svezi povreda koje je zadobli oštećeni, Izvod iz kaznene evidencije za osumnjičenog Šakić Slavka, Borbeni izvještaj Vojne policije 307 mot.brigade za period od 18.07.1993do 31.07.1993,broj:1100-1083/93,od dana 10.08.1993god, Analiza stanja popune općine Bugojno od strane Hrvatskog vijeća odbrane od 06.06.1993god, Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova o sukobima jedinice ARBiH i Postrojbi Hrvatskog vijeća odbraneBr:n-4-2351,od dana 07.08.1193god, Uvjerenje o priznavanja statusa logoraša Bosne i Hercegovine, za Karabeg Abdulaha od dana 25.07.2002.god, Nalaz specijalističke službe Bugojno JU medicinski centar.od dana 30.08.2006.god, za svjedoka x te od dana 16.11.2008.god. za svjedoka Karabeg Abdulaha, Uvjerenje saveza logoraša o formiranju zatvora u naselju Vrpeč,općina Bugojno logor zvani "Akvarijum"od dana 29.082006.god, Uvjerenje o priznavanja statusa logoraša Bosne i Hercegovine za zaštićenog svjedoka od 25.07.2002.godine, Nalaz i mišljenje psihologa specijalističke službe Bugojno JU medicinski centar za zaštićenog svjedoka od dana 16.11.2006.god, Izjava Jeleč Abdulaha od dana 25.04.2002.god. o izvršenoj razmjeni ranjenih bojovnika HVO Bugojno i zatočnika Motela „Akvarijum“, Album fotografija naselja Vrbanja, općina Bugojno u julu/srpnju 1993.godine.

Odbrana optuženog nije Sudu ponudila dokaze.

Kako je sud u postupku razmatranja i provjeravanja sporazuma, utvrdio sve neophodne subjektivne elemente odnosa optuženog Šakić Slavka spram zaključenog Sporazuma o priznanju krivnje, te utvrdio da je Tužilaštvo BiH pružilo dovoljno dokaza o krivnji optuženog za djelo za koje se tereti, to je temeljem člana 231. stav 6. ZKP BiH, sporazum o priznanju krivnje i prihvaćen.

Nakon što je Sud razmotrio sve dokaze dostavljene uz Sporazum, a prvenstveno iskaze svjedoka, saslušanih u fazi istrage, nesporno je ustanovljeno, da je optuženi Šakić Slavko počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke a) c) e) i f) KZBiH, te mu je Sud izrekao kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina i 6 (šest) mjeseci, nalazeći da je ova kazna, odmjerena u skladu sa odredbama člana 231. stav 3. ZKP BiH, te članova 39., 42. i 48. KZBiH.

- **Primjenjivost odredbi Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**

U pogledu pitanja materijalnog zakona koji treba primijeniti, obzirom na vrijeme izvršenja krivičnog djela, Sud je prihvatio pravnu kvalifikaciju optužbe, na način da je optuženog Šakić Slavka oglasio krivim za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke a) c) e) i f) KZ BiH.

Imajući u vidu obavezu primjenjivanja blažeg zakona za učinioca i to odredbe člana 142. KZSRJ koji se primjenjivao u vrijeme izvršenja krivičnog djela, Sud je analizirao odredbe člana 3. i 4. KZBiH, te je iste posmatrao i u odnosu na član 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKLP) koja ima prioritet nad svim ostalim zakonima u BiH (prema članu 2.2. Ustava BiH) a koje odredbe propisuju da „Nitko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao krivično djelo. Isto tako, ne može se odrediti teža kazna, od one koja je bila primjenjiva u času kad je krivično djelo počinjeno.“ Međutim, stavom 2. ovog člana, unesen je izuzetak, sa ciljem da u svakom konkretnom slučaju omogući primjenu i nacionalnog i međunarodnog zakonodavstva koje je stupilo na snagu tokom i nakon II svjetskog rata. Ovim stavom je određeno da „*Ovaj član ne*

„priječava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili pretpust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu s općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda”. Navedeno treba posmatrati i u kontekstu člana 4a) Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH (sl.gl.BiH br. 61/04) kojim je propisano da članovi 3. i 4. KZ BiH ne spriječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica, za bilo koje činjenje ili nečinjenje, koje je u vrijeme kada je počinjeno, predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava, čime je zapravo u krivično-pravni sistem BiH preuzeta citirana odredba stava 2. člana 7. EKLJP, a na koji način je omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZBiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu. Ovakav stav potkrepljen je i odlukom Ustavnog Suda u predmetu Abdulahim Maktouf (AP-1785-06), iz koje odluke proizilazi, da je primjena Krivičnog zakona BiH u predmetima ratnih zločina, u skladu sa Konvencijom i Ustavom Bosne i Hercegovine.

Dakle, jasno je, da princip kažnjivosti ratnih zločina, predstavlja obavezujuću normu međunarodnog prava, pa je opravdano zaključiti, da načelo primjene blažeg zakona za učinioaca, ne može apsolutno biti primjenjivo u procesuiranju one vrste krivičnih djela, gdje je u samom trenutku njihovog počinjenja, bilo očigledno da se radi o takvim djelima koja su protivpravna osnovnim pravilima i međunarodnog i nacionalnog prava.

Optužnica tereti Šakića za Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. KZBiH tačke a), c), e) i f) KZBiH, u vezi sa članom 180. stav 1. KZBiH, a sve u vezi sa članom 29. istog Zakona.

Prije svega, član 180. stav 1, propisuje da će

„osoba koja planira, pokrene, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (Genocid), 172. (Zločini protiv čovječnosti), 173. (Ratni zločin protiv civilnog stanovništva), 174. (Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika), 175. (Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika), 177. (Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja), 178. (Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu) i 179. (Povrede zakona ili običaja rata) ovog zakona, individualno je odgovorna za to krivično djelo. Službeni položaj bilo kojeg okrivljenog, bilo da se radi o šefu države ili vlade, ili o odgovornoj službenoj osobi vlade, ne oslobađa takvu osobu krivične odgovornosti niti utječe na ublažavanje kazne”

Nadalje, član 173. stav 1. KZBiH u tačkama a),c),e) i f) propisuje:

(1) Ko kršćći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi ili učini koje od ovih djela:

- a) napad na civilno stanovništvo, naselje, pojedine civilne osobe ili osobe onesposobljene za borbu, a taj je napad posljedovao smrću, teškom tjelesnom ozljedom ili teškim narušenjem zdravlja ljudi;
- c) ubijanja, namjerno nanošenje osobi snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje (mučenje), nečovječno postupanje, biološke, medicinske ili druge znanstvene eksperimente, uzimanje tkiva ili organa radi transplantacije, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja;
- e) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili

s njim izjednačenu (silovanje), prisiljavanje na prostituciju, primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protupravno odvođenje u koncentracione logore i druga protuzakonita zatvaranja, oduzimanje prava na pravično i nepristrano suđenje, prisiljavanje na službu u neprijateljskim oružanim snagama ili u neprijateljskoj obavještajnoj službi ili upravi;

- f) prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjivanje stanovništva, konfiskaciju imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protupravno, samovoljno i vojnim potrebama neopravdano uništavanje ili prisvajanje imovine u velikim razmjerama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaće novčane jedinice ili protuzakonito izdavanje novca,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Tumačenjem odredbe člana 173. KZBiH, evidentno proizilazi da je za postojanje ovog krivičnog djela neophodno da postoje slijedeći opšti elementi:

- djelo mora biti učinjeno kršenjem odredbi međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osoba koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za borbu, i koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.
- kršenje navedenih odredbi mora se odvijati u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije
- djelo počinioca mora imati vezu (nexus) sa tim ratom, oružanim sukobom ili okupacijom
- počilac mora poduzeti radnju izvršenja ovog djela koja se sastoji u činjenju ili naređivanju nekih od radnji alternativno postavljenih u podtačkama ovog člana.

Sud će prije obazlaganja individualne krivične odgovornosti optuženog po tačkama optužnice, konstatovati postojanje svih navedenih opštih elemenata.

- **Kršenje odredbi međunarodnog prava**

Dakle, za utvrđivanje postojanja jednog od elemenata ovog krivičnog djela, neophodno je konsultirati odgovarajuće međunarodne konvencije, u konkretnom slučaju odredbe Ženevske konvencije za zaštitu civilnih osoba za vrijeme rata iz 12.08.1949. godine. Kod krivičnih djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom nije nužno, da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno svijješću učinioca, već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava.

Radnje izvršenja ovog krivičnog djela su, kako je ranije navedeno alternativno postavljene, a optuženom se, u konkretnom slučaju, stavlja na teret preduzimanje radnje izvršenja pod tačkama a) c) e) i f) člana 173. KZBiH.

Tačnije, optužba u konkretnom slučaju tereti optuženog Šakić Slavka, da je, za vrijeme oružanog sukoba, prekršio pravila međunarodnog humanitarnog prava i to odredbe člana 3. stav 1. tačka a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12.

avgusta 1949. godine, te odredbe člana 51. stav 1, 2 i 3 Konvencije, tako što učestvovao u nezakonitom zatvaranju, mučenju civila i prisiljavanju na obavljanje prinudnih radova.

Da bi se utvrdilo kršenje navedenih odredbi, potrebno je analizirati njihov sadržaj, te domen njihove primjene na konkretan predmet. Naime, odredbom člana 3. stav 1. tačke a) i c) Ženevskih konvencija iz 1949. godine, koja se temeljem Anexa 6. Daytonskog mirovnog sporazuma primjenjuje i u Bosni i Hercegovini predviđeno je da:

„U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od visokih strana ugovornica, svaka od strana u sukobu bit će dužna da primjenjuje bar slijedeće odredbe:

- (1) prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za brobu uslijed bolesti, rana, lišenja slobode, ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupat će se u svakoj prilici, čovječno bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, vjeri ili uvjerenju, polu, rođenju, ili imovnom stanju, ili bilo kome drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima slijedeći postupci:

- a) povrede koje se nanose životu i tjelesnom integritetu, naročito sve vrste ubistava, osakaćenja, svireposti i mučenja.“
- c) povrede ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci

Zajednički član 3. svih Ženevskih konvencija, propisuje minimum prisilnih normi i ukazuje na općeprihvaćene humanitarne principe na kojima se u potpunosti zasnivaju sve konvencije, te je primjenjiv u sukobima koji nemaju međunarodni karakter. Pored toga, široko je prihvaćeno stanovište, da zajednički član 3. predstavlja dio običajnog međunarodnog prava,¹ na način da sva djela pobrojana u ovom članu Konvencija, predstavljaju ozbiljno kršenje međunarodnog humanitarnog prava.² te kao takva povlače individualnu krivičnu odgovornost.³

Obzirom da je u predmetnom postupku, nesporno zaključeno, da je u periodu obuhvaćenom optužnicom, na teritoriji opštine Bugojno, a i šire, postojao unutrašnji oružani sukob, to je opravdano zaključiti, da je zajednički član 3. Konvencija imao biti primjenjivan sve vrijeme trajanja oružanog sukoba.

Dakle, optuženi je ovom periodu, činjenjem krivičnih djela za koja je oglašen krivim, povrijedio osnovne garancije koje zaštićena kategorija stanovništva uživa u skladu sa odredbama Konvencije, odnosno, isti je svojim postupanjem prekršio odredbe člana 3. stav 1. tačke a) i c) Ženevskih konvencija iz 1949. godine. Isti je slučaj i sa kršenjem odredbi člana 51. pomenute

¹ Rješenje o nadležnosti *Tadić*, odjeljak 89.; Presuda žalbenog vijeća *Čelebići*, odjeljak 143.

² Tužilac protiv *Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-T, Presuda od 3.3. 2000. godine (Presuda pretresnog vijeća *Blaškić*), odjeljak 176.

³ Presuda žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići*, odjeljak 153.-174., naročito odjeljak 167. Pretresno vijeće napominje da je odredbama Krivičnog zakona SFRJ, koje su preuzete u Bosni i Hercegovini u aprilu 1992. godine (Krivični zakon SFRJ, 1990. godine, član 142.-143.), utvrđena nadležnost bosanskih sudova u za ratne zločine počinjene tokom rata, oružanog sukoba ili okupacije, a gdje se ne pravi nikakva razlika između unutrašnjih i međunarodnih oružanih sukoba. Prema tome optuženi u ovom predmetu mogu se prema domaćem zakonu smatrati individualno krivično odgovornim za zločine koji se navode u Optužnici.

Konvencije, koja propisuje uvjete i vrste prinudnog rada. Navedene odredbe jasno preciziraju da se lica pod određenim okolnostima mogu podvrgnuti obavljanju prinudnih radova, pri čemu ne smiju biti dovedeni u poziciju učesnika u oružanom sukobu. U kasnijem izlaganju Sud će ukazati da su odredbe ovog člana prekršene od strane optuženog, i to poduzimanjem krivično pravnih radnji iz tačke 4. optužnice. Pored navedenog, treba se osvrnuti i na član 33. Konvencije, koji predviđa zabranu primjene bilo kakvih represivnih mjera, prema zaštićenim licima i njihovoj imovini. Optuženi je postupao suprotno odredbama i ovog člana Konvencije, poduzimanjem krivično pravnih radnji iz tačke 1. optužnice,.

- **Status zaštićenih lica – civilno stanovništvo**

Kada se govori o primjenivosti odredbe člana 3. Ženevskih konvencija, u unutrašnjim sukobima, neophodno je i ustanoviti, da li je kršenje međunarodnog prava, učinjeno u odnosu na posebnu kategoriju stanovništa, koja je zaštićena Ženevskom konvencijom o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine. Status zaštićenih lica u skladu sa ovom Konvencijom, uživaju sve osobe koje za vrijeme trajanja oružanog sukoba ne poduzimaju nikakvo učešće u neprijateljstvima, uključujući čak i pripadnike vojnih ili policijskih formacija, koji su položili oružje ili lica koja su onesposobljena za borbu.

U konkretnom slučaju lica nad kojima je zločin počinjen, nisu u kritičnom trenutku bili pripadnici niti jedne vojne snage u sukobu, niti su poduzimali aktivno učešće u neprijateljstvima. Naime, iz svjedočenja preživjelih žrtava zločina vidljivo je da su sva lica, prilikom nezakonitog hapšenja i pritvaranja imala status civilnog stanovništva. Tako iz svjedočenja evidentno proizilazi da su lica lišena slobode za vrijeme dok su boravila u svojim kućama, ili su se kretali ulicom u okviru svojih radnih obaveza, pri čemu niti jedan od svjedoka nije u trenutku zarobljavanja bio naoružan, niti uniformisan.

Jedino je svjedok Karabeg Sihanuk u julu mjesecu 1993. godine, bio pripadnik Armije BiH- pri građevinskom vodstvu, međutim, uhapšen je u dane vikenda dok je boravio u porodičnoj kući svog oca, sa suprugom i roditeljima. Slična je situacija i sa svjedokom Čolak Mustafom, koji je dana 12.12.1992. godine mobilisan u 770 Sbr Armije BiH, kao vojnik, međutim, isti je uhapšen u civilu, dok se biciklom kretao prema mjestu Vrbanja. Dakle, u trenutku nezakonitog hapšenja i pritvaranja, čak se i ova lica kojima je dat status vojnika, imaju smatrati civilnim stanovništvom, obzirom da prema članu 3. Ženevskih konvencija, zaštitu uživaju lica koja „*ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usi jed bolesti, rana, lišena slobode, ili iz kojih bilo drugog uzroka.*“

- **Postojanje oružanog sukoba**

Nadalje, odredba člana 173. stav 1. KZBiH, kao opći uslov postojanja djela propisuje postojanje oružanog sukoba ili okupacije, pri čemu se ne insistira na karakteru samog sukoba, odnosno, ne pravi se distinkcija između internih i međunarodnih sukoba. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji “svuda gdje se pribjeglo oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države.”⁴

---

⁴ Tužilac protiv Dražojuba Kunarca, Radomira Kovača i Zorana Vukovića, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda od 12.6. 2002. godine (Kumarac i drugi. Presuda po žalbi, odjeljak 56

Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje “na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronade mirno rješenje”.⁵ Dakle, evidentno je da se poštivanje opće prihvaćenih principa pravila i običaja ratovanja, te garancija datih u zajedničkom članu 3. Ženevskih konvencija odnosi kako na sukobe koji se smatraju sukobima međunarodnog karaktera, tako i na one koji su po svom karakteru interni sukobi unutar jedne države. Stoga kada se optuženi tereti za kršenje člana 173. KZ BiH a na osnovu kršenja zajedničkog člana 3. Konvencija, kao u ovom slučaju, nebitno je, da li je oružani sukob po svom karakteru bio međunarodni ili unutrašnji sukob.⁶

U konkretnom slučaju, vijeće je na temelju dokaza Tužilaštva ustanovilo, da se u inkriminisanom periodu odvijao unutrašnji oružani sukob na širem području opštine Bugojno, između postrojbi Hrvatskog vijeća obrane (HVO) sa jedne i pripadnika Armije Bosne i Hercegovine (Armije BiH) sa druge. Obzirom da za primjenu normi međunarodnog humanitarnog prava nije neophodno, da su se stvarna borbena dejstva odigrala na tačno određenoj lokaciji, vijeće se nije ograničavalo na ustanovljavanje postojanja oružanog sukoba u općini Bugojno, već na njegovo postojanje na široj teritoriji čiji sastavni dio je i ova opština.

Naime, svi svjedoci su saglasni u tvrdnji, da je oružani sukob između HVO-a i Armije BiH počeo nekad sredinom jula mjeseca 1993. godine, tačnije 17. ili 18. 07.1993. godine, dok su tenzije između navedenih strana bile primjetne i ranije. Svjedok Edhem Čehaja, koji je 1992. godine živio u mjestu Kordići općina Bugojno, navodi u svom iskazu iz istrage, da je stanovništvo ovog mjesta, sredinom jula, jasno moglo primjetiti izvjesne negativne tenzije između pripadnika Armije BiH i jedinica HVO-a. Dodatnu anksioznost među ljudima stvarale su i priče o „ratnim dešavanjima“ u mjestu Crkvine, kao i o pripremanju napada na selo Kordići.

Generalno posmatrano, iz iskaza svih svjedoka saslušanih u istrazi proizilazi, da je oružani sukob između navedenih strana naročito bio intenzivan u naseljima Vrbanja, Kordići, Crniče i Vrpeć, koji su u to vrijeme pripadali opštini Bugojno.

Kao potvrdu navedenom potrebno je naveesti samo iskaze pojedinih svjedoka. Tako svjedok Karabeg Abdulah tvrdi, da je dana 17.07.1993. godine, dok je nakratko izašao iz podruma kuće u naselju Vrbanja, primjetio da su okolne kuće granatirane, što je potvrdio i Čatić Idriz koji je decidan u tvrdnji da su u ljeto 1993, godine na selo Crniče i Vrbanja padale granate, te se prema njegovim riječima „pucalo sa svih strana“.

Svjedok Redžić Zijad detaljnije opisuje period od 18.07.- 27.07.1993. godine, kada nije mogao slobodno odlaziti u naselja Vrbanja, Crniči i Vrpeć, jer su sukobi trajali intenzivno i u samom mjestu Porič gdje se nalazio, ali i na široj regiji Bugojna, pa je kretanje u tom periodu bilo veoma ograničeno, dok zaštićena svjedokinja navodi, kako se vrlo jasno sjeća, da je 17.07.1993. godine počelo strahovito granatiranje Bugojna, koje je trajlo cijeli dan.

---

⁵ *Kumarac et al. presuda žalbenog vijeća*, odjelci 57 i 64. U odjeljku 64. Žalbeno vijeće smatra: “da dužnost tužioca nije bila da postojanje oružanog sukoba dokazuje za svaki kvadratni centimetar tog područja. Postojanje oružanog sukoba nije ograničeno samo na dijelove teritorije na kojima se konkretno odvijaju borbe već postoji na čitavoj teritoriji pod kontrolom zaraćenih strana.”

⁶ Tužilac protiv *Duška Tadića*, predmet br. IT-94-1-AR-72, Rješenje o interlokutornom prigovoru odbrane na nadležnost od 2.10. 1995. (Rješenje o nadležnosti u predmetu *Tadić*), odjeljak 137; Presuda žalbenog vijeća u predmetu *Čelebići* odjeljak 140. i 150.

Postojanje oružanog sukoba u inkriminisanom periodu potkrepljeno je i Informacijom Ministarstva unutrašnjih poslova, Služba državne bezbjednosti Sarajevo, o sukobima jedinica Armije BiH i postrojbi HVO-a u Bugojnu od 07.08.1993. godine, u kojem se decidno konstatuje, da su sukobi između pripadnika Armije BiH i postrojbi HVO-a počeli na području općine Bugojno u subotu 17.07.1993. godine. Izvještaj navodi da su, pripadnici HVO-a, istog dana, počeli vršiti hapšenje civila na punktovima u selu Ristovi i Vrbanja, te na punktu kod rijeke Okašnice, što je potvrdio i veliki broj svjedoka koji su uhapšeni upravo na navedenim lokalitetima. Na dan 19. jula 1993. godine postrojbe HVO-a otvaraju vatru iz svih raspoloživih artiljerijskih oruđa na objekte Armije BiH, tako da su "žestoke borbe" vođene u svim dijelovima grada i na širem području opštine Bugojno. Također, informacija dalje navodi, da su se dijelovi HVO-a zajedno sa civilnim stanovništvom hrvatske nacionalnosti iz Bugojna, u noćnim satima 28.07.1993. godine, povukli sa lokaliteta Kandija, Crniče, Vrbanja i Crnički podovi, prema Mračaju . Kupresu i Tomislavgradu.

Pored navedenog, Borbeni izvještaj Vojne policije 307. mot.brigade Armije BiH za period 18.07.1993. godine do 31.07.1993. godine, također jasno navodi lokalitete, na kojima se odvijao oružani sukob između pripadnika Armije i HVO-a, te broj pripadnika vojne policije koji su bili angažirani „*tokom neizbježnih sukoba u bazi i direktno na terenu.*“ Izvještaj detaljno navodi i uporišta strana u sukobu, kao i količinu naoružanja iskorištenu u direktnim sukobima, koji je, prema ovom izvještaju, okončan tek 31.07.1993. godine, kada su ranije navedena naselja općine Bugojno, stavljena pod kontrolu Armije BiH.

- **Veza između djela počinioca i oružanog sukoba**

Razmatranje statusa optuženog u inkriminisanom periodu, značajno je sa aspekta još jednog uslova neophodnog za egzistenciju ovog krivičnog djela, a to je da djelo počinioca mora biti u vezi sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom.

Dakle, da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je sagledati status optuženog u inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog oružanog sukoba, na širem području opštine Bugojno. U konkretnom slučaju vijeće je ispitalo „da li je postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioca da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cilj sa kojim je počinjen.“⁷

Iz dokaza dostavljenih Sudu nesporno proizilazi da su djela za koja je optuženi Šakić Slavko oglašen krivim, počinjena upravo u vrijeme i pod okriljem oružanog sukoba između pripadnika HVO i Armije BiH, na području opštine Bugojno, a sam optuženi, je kao pripadnik Jedinice za posebne namjene HVO pod nazivom „Garavi“ očito djelovao kao učesnik jedne od strana u sukobu.

Navedeno svojstvo optuženog proizilazi iz materijalnih dokaza kao i iskaza svjedoka. Tako iz iskaza svjedoka Bevrnja Abdulaha proizilazi, da su pripadnici HVO-a koji su učestvovali u protivpravnom zatvaranju civila bili obučeni u crne uniforme sa crnim beretkama šahovnicom i oznakom „Garavii“, dok svjedok Karagić Vahid detaljnije pojašnjava da je jedinica ATG „Garavii“ bila zapravo u sastavu 104 brigade „Eugen Kvaternik“ sa sjedištem u Gornjem Vakufu, čiji zapovjednik je bio Vinko Žuljević zv Klica. Ovaj svjedok također tvrdi da se

---

⁷ *Tužilac protiv Kunarca i drugih*, predmet broj: IT-96-23 & IT-96-23/1-A presuda 12.06.2002. godine, stav 58.

upravo optuženi Šakić, u više navrata u prisustvu zatvorenih civila hvalio kako je pripadnik ove „elitne“ jedinice.

Ova činjenica potkrepljena je i podacima iz dopisa Općinskog stožera Bugojno – personalna služba broj: 02-109/92 od 12.10.1992. godine, koji je upućen zapovjedništvu brigade „Eugen Kvaternik“ iz kojeg evidentno proizilazi da jedinica „Garavih“, koja je u sastavu ove Brigade, broji ukupno 40 pripadnika. Nadalje, iz jedinične kartoteke 104. HVO brigade „Eugen Kvaternik“ vidljivo je, da se pod rednim brojem 135. nalazi Vinko Žuljević zv Klica, označen kao komandir jedinice „Garavi“, dok je na istom spisku pod rednim broj 111. optuženi Šakić Slavko naveden kao pripadnik ove jedinice. Najzad, iz spiska vojnika iz postrojbe „Garavi“ za isplatu plata broj: 01-2135/93 od 17.08.1993. godine, jasno je vidljivo da se pod rednim brojem 5. nalazi ime optuženog Šakić Slavke.

U svakom slučaju, za postojanje krivičnog djela, bitno je da je optuženi, upravo zahvaljujući postojanju oružanog sukoba, bio angažovan u vojnim strukturama HVO-a, te je uslijed tako dobijenog statusa, bio u mogućnosti da iskorištavanjem svoje pozicije izvrši krivična djela za koja je oglašen krivim.

- **Slijedeći uslov koji mora biti ispunjen za postojanje navedenog krivičnog djela jeste da je počinitelj preduzeo radnju naređivanja ili činjenja nekih od radnji navedenih u tačkama a), c), e) i f) stav 1. člana 173. KZBiH.**

Optuženi je Sporazumom, priznao krivnju za sva djela koja mu se stavljaju na teret optužnicom Tužilaštva BiH broj:KT-RZ-39/08, međutim, Sud je bio u obavezi cijeniti valjanost tog priznanja, što je i učinjeno, ali i utvrditi da li postoji dovoljno dokaza iz kojih proističe krivična odgovornost optuženog Šakić Slavka po svim tačkama optužnice.

Sud smatra da na temelju dostavljenih dokaza, nesporno proizilazi odgovornost optuženog za počinjenje krivično pravne radnje iz tačke 1. optužnice. Naime, na ovu okolnost svjedočio je veliki broj lica koja su bila protivpravno lišena slobode, i zatočena u podrumskim i drugim prostorijama motela „Akvarijum“.

Prema praksi MKSJ, u svrhu utvrđivanja postojanja protivpravnog zatvaranja civila, neophodno je ustanoviti postojanje pojedinih elemenata, prije svega, utvrditi činjenicu da je pojedinac lišen slobode, zatim, da je lišavanje učinjeno proizvoljno, odnosno da ne postoji pravna osnova koja bi opravdavala lišavanje slobode, te da je djelo ili propust kojim je pojedinac lišen fizičke slobode počinio optuženi, ili osobe za koje snosi odgovornost, a sve s namjerom da pojedinca liši fizičke slobode ili s razumno mogućim znanjem da bi njegovo djelo ili propust vjerovatno mogli dovesti do proizvoljnog lišavanja fizičke slobode.

Iz dokaza dostavljenih uz Sporazum, nesporno proizilazi da je optuženi, sredinom jula 1993. godine, u naselju Vrbanja, općina Bugojno, zajedno sa drugim pripadnicima Jedinice za posebne namjene „Garavi“ -HVO, učestvovao u lišenju slobode civila Bošnjaka sa šire regije Bugojna, koji su potom zatvoreni u podrumске prostorije Motela „Akvarijum“ u Bugojnu. Prije svega, svi svjedoci su saglasni u tvrdnji da prilikom zadržavanja i lišavanja slobode, te zatvaranja u prostorije motela, nisu od strane pripadnika HVO-a dobili bilo kakvo objašnjenje, niti im je bilo kada uručeno pismeno u kojem bi bio naveden pravni osnov njihovog zatvaranja.

Swjedok Bevrnja Abdulah opisuje situaciju koja se dešavala pored njegove kuće, gdje je bio postavljen punkt HVO-a, na kojem su stražarili bojovnici u crnim uniformama sa crnim

beretkama sa šahovnicom i oznakom "Garavih", i koji su prema njegovim riječima već 17.07.1993. godine, počeli sa hapšenjem bošnjaka iz naselja Vrbanja. On je primjetio, da su tog dana uhapšeni Bahrudin Šeremet, Esad Karamustafić, Ševala Smajić i Mlačo Husein, dok je ovaj svjedok, lišen slobode slijedećeg dana, odnosno 18.07.1993. godine, ispred svoje kuće, od strane naoružanih pripadnika jedinice "Garavih" među kojima je jasno prepoznao Vučak Ivicu, Pocrnja Kristijana, Šakić Slavku i još par komšija.

Dakle, svi svjedoci su saglasni da su u protivpravnom lišenju slobode i sprovođenju civila do motela "Akvarijum" učestvovali pripadnici jedinice "Garavih", među kojima se nesumnjivo nalazio i optuženi, dok su pojedini svjedoci potvrdili, da su pripadnici ove jedinice, po dovođenju lica pred motel, vršili i pljačkanje. Svjedokinja Huskić Mihra, tvrdi da je grupi civila u kojoj se ona nalazila, dolaskom pred motel naređeno da legnu potrbuške, te je mogla primjetiti da su muškarce udarali, nakon čega *"su nas pčpisali i rješili zlata ko je smo imali na sebi, kido jući nam sa vrata i prst ju"*. Navedeno su u svojim iskazima potvrsili Čatić Ešref i Čatić Idriz, koji su, kao i svjedokinja Huskić, doveden iz sela Crniče, opština Bugojno. Oni su također izjavili da je civilima po dolasku pred motel naređeno da legnu na asfalt potrbuške, nakon čega su bojovnici tražili dokumente, te su muškarce maltretirali udarajući ih nogama i kundakom, dok su sa žena skidali naušnice i oduzimali sav nakit koji sui male na sebi. Čatić Šerifa, pored oduzimanja nakita, govori i o pretresanju koje su vršili bojovnici, kojom prilikom je od nje oduzet iznos od 2.500DM te tvrdi da su *"i od drugih otimali novac"*, a koji novac i nakit prema riječima svjedokinje Kovač Soraje, nikada nije vraćen civilima.

Pored protivpravnog lišenja slobode i zatvaranja, nesporno je da se prema civilima i nečovječno postupalo, jer osim što su premlaćivani već pri samom dolasku, isti su smješteni u potpuno neuslovne podrumske prostorije motela, što proizilazi iz iskaza svih svjedoka. Tako svjedok Esad Karamustafić pojašnjava, da su čak bušili rupe na vratima, da bi imali dovoljno zraka. Ovaj svjedok je također izjavio da su zatvorenici dobijali nedovoljne količine hrane, jer je dolazilo tri kile hljeba na 26 zatvorenika, jednom dnevno su mogli odlaziti u toalet, a vode je bilo veoma malo.

Jasno je dakle, da je optuženi Šakić Slavko, zajedno sa ostalim pripadnicima jedinice "Garavih", učestvovao u protivpravnom lišenju i zatvaranju civilnog stanovništva, te njihovom odvođenju do motela "Akvarijum", gdje je zajedno sa ostalim vojnicima oduzimao nakit i novac od civila. Također je nesporno da su civili bili podvrgnuti premlaćivanju već pri samom dolasku, te su smješteni u prostorije potpuno neuslovne za cjelodnevni boravak. Dakle, optuženi je poduzimanjem krivičnopravne radnje stavljen na teret tačkom 1. optužnice, počinio krivično djelo iz člana 173. stav 1. tačka e) u odnosu na protivpravno zatvaranje civila, te djelo iz istog člana i to tačke f) u odnosu na pljačkanje odnosno oduzimanje imovine od stanovništva, kao i djelo nečovječno postupanje iz tačke c) stav 1. člana 173. KZBiH, a u vezi sa članom 29. KZBiH. Optuženi je u počinjenju inkriminiranih radnji postupao sa direktnim umišljajem, svjestan nezakovitosti lišenja slobode civila, te protivpravnosti oduzimanja imovine od istih, kao i protivpravnosti držanja zatvorenika u nehumanim uslovima, ali je ipak svojim ponašanjem pokazao otvorenu volju i htijenje u nastupanju zabranjenih posljedica ovog krivičnog djela.

Nadalje, iz dokaza dostavljenih Sudu proizilazi zaključak, da je optuženi Šakić Slavko svojim radnjama, u inkriminisanom periodu, u prostorijama motela Akvarijum, učestvovao u mučenju zatočenih civila, nanoseći im brojne tjelesne povrede, vojničkim čizmama, kundakom puške i drvenom palicom.

O navedeni okolnostima izjašnjavaju se svjedoci, koji su bili mučeni upravo od strane optuženog Šakić Slavke ali i drugih pripadnika jedinice "Garavih". Tako svjedok Karagić Vahid u svom iskazu ukazuje upravo na optuženog Šakić Slavku, kao najbrutalniju osobu koja je dolazila u prostorije u kojima su boravili zatočeni civili. Ovo iz razloga što je ovaj optuženi, prema riječima svjedoka, često bjesomučno batinao zatočene civile i to nogama obuvenim u čizme, drvenim palicama i kundakom od puške, što bi se naročito dešavalo u dane kada bi stradao neko od njegovih bližnjih, pa je na taj način iskaljivao bijes. On se jasno sjeća, da ga je optuženi jedne prilike udario policijskom palicom u predjelu glave i lijeve ruke nekoliko puta, a posljedice navedenog batinjanja su prisutne i danas. Karabeg Abdulah, koji je također bio zatočen u podrumu motela Akvarijum, ukazuje na bojovnika Šakić Slavku koji je prema njemu najviše ispoljavao mržnju. Ovaj svjedok se sjeća da je optuženi na dan 28.07.1993. godine, kada je bila planirana razmjena zatvorenika, ušao u podrum hotela, zajedno sa Pavić Željkom, nakon čega je sjeo na jednu stolicu, dok je u jednoj ruci držao pendrek, a u drugoj pištolj, koji je uperio u svjedoka, te se "okomio" na njega na način, da mu je naredio da legne potrbuške na patos, i ispruži desnu ruku, na kojoj je potom ugasio cigaru, a kada je istu bacio, naredio je svjedoku da je proguta pod prijetnjom da će biti ubijen ako to ne učini. Kasnije je tražio od svjedoka da njegove prljave čizme liže, te je pljuvao po patosu što je ovaj također morao lizati, a sve vrijeme ga je optuženi "nemilice" udarao pendrekom po leđima, uslijed čega je svjedok povremeno gubio svijest. Isto je činio i bratu svjedoka, Karabeg Huseinu, kojeg je udarao pendrekom po raznim dijelovima tijela, te ga je natjerao da sa patosa liže sopstvenu krv, što je zatvorenik i učinio, a za koje vrijeme je optuženi, prema riječima svjedoka Ćatić Ešrefa, vrijeđao Huseina, govoreći "liži krv baijo!" U svom iskazu u istrazi, svjedok Morić Kemal, ukazuje također na optuženog Šakić Slavku, i na osobu koju su zatvorenici poznavali kao Vučkov stric, kao lica "koja su nas svakodnevno tukla, maltretirala i izjnjavala se nad nama", dok Mehmed Tanković pored imena optuženog Šakić Slavke, spominje i izvjesnog Pavkovića, dajući im epitet najokrutnijih pripadnika HVO-a, koji su svakodnevno dolazili u prostorije motela, te su zatvorenike tukli raznim predmetim, palicama, puškama i čizmama, a njega lično, u više navrata, pretukao je upravo optuženi Šakić. Maltretiranja i premlaćivanja zatvorenika navedenim predmetima od strane optuženog, potvrdili su i svjedoci Čehaja Edhem i Čehaja Muhamed, koji su također izdvojili optuženog, kao lice koje je njih i ostale zatočeničke svakodnevno tuklo raznim predmetima, te ih je maltretirao i vrijeđao. U kojoj mjeri je zlostavljanje bilo nepotrebno i proizvoljno, najbolje opisuje u svom iskazu svjedok Karamustafić Esad, koji tvrdi, da je jedan od razloga premlaćivanja, bio i slučaj kada zatvorenik ne bi znao naziv mjeseca u kojem je rođen, ali prema hrvatskom kalendaru.

Pored toga, nesporno iz dokaza proizilazi i da je optuženi posebno mučio zatočene starce Imširpašić Hidajeta i Basara Sulejmana, kojem je nakon mnogobrojnih udaraca urezao križ na dlanovima ruku. Navedeno potkrepljuje iskaz iskaz Karabeg Abdulaha, koji tvrdi da je optuženi naročito zlostavljao jednog starca iz Vrbanje, koji je nakon par dana preminuo, te iskaz svjedoka Ćatić Ešrefa, kojem je poznato da je pored svakodnevnog maltretiranja zatvorenika, optuženi Šakić, Sulejmanu Basari urezivao križeve na dlanove ruku.

Da bi se utvrdila odgovornost optuženog za počinjenje krivično pravnih radnji za koje se tereti, odnosno odgovornost za učestvovanje u mučenju zatočenih civila, potrebno je prije svega ukazati, na odredbe člana 173. (1)(c) KZ BiH, kojim se traži da bol i patnja budu "snažni", a što predstavlja dosta neprecizan standard. Obzirom da nacionalni Zakon ne pruža jasnu definiciju pojma mučenja, Sud se osvrnuo na zakonske propise o mučenju u običajnom međunarodnim pravu, a što je preuzeto i u praksi MKSJ i MKSR.

Naime, da bi se krivično djelo mučenje smatralo ratnim zločinom moraju se zadovoljiti sljedeći elementi:

- i. Nanošenje, djelom ili propustom, teške tjelesne ili duševne boli ili patnje;
- ii. Djelo ili propust moraju biti namjerni;
- iii. Motiv djela ili propusta mora biti iznuđivanje informacija ili priznanja, kažnjavanje, zastrašivanje ili vršenje pritiska na žrtvu ili treću osobu, ili diskriminacija, iz bilo kog razloga, žrtve ili treće osobe.⁸

Obzirom da iskazi svjedoka ukazuju na svakodnevno, višekratno ponavljanje premlaćivanja zatvorenika, od strane optuženog, uključujući i druge bojovnike iz jedinice "Garavih" koji su s njim povremeno dolazili, nesumnjivo se može zaključiti, da je optuženi učestvovao u mučenju zatvorenih civila, tako što ih je tukao palicama, kundakom, nogama obuvenim u čizme, uslijed čega su neki i gubili svijest. Imajući u vidu da je ovo njegovo ponašanje praćeno ponižavajućim postupcima, na način kako su to svjedoci opisali, opravdano je tvrditi, da su zatvorenici podnosili snažni tjelesni i duševni bol i patnju, uslijed čega Sud nalazi da je činjenjem radnji iz tačke 2. optužnice, optuženi Šakić počinio djelo mučenje iz tačke c) stav 1.član 173. KZBiH. u vezi sa članom 29. KZBiH.

Optuženi je prilikom izvršenja djela postupao sa direktnim umišljajem, znajući za mogućnost nastupanja zabranjene posljedice, jer su ozljede na zatvorenicima koji su svakodnevno premlaćivani bile jasno vidljive, što je potkrepljeno iskazom Karabeg Sutke, koju se jednu noć odveli u sobu gdje borave muškarci, i koja je izjavila da su „*muškarci izgledali stravično-svi su imali vidne povrede i modrice.*“ Pored toga, optuženi je svojim ponašanjem, jasno davao do znanja, da želi nastupanje zabranjene posljedice, u odnosu na svako zlostavljano lice. Prilikom izvršenja ovog krivičnog djela, iskazao je posebnu okrutnost i svirepost prema nezakonito zatočenim civilima, od kojih su neki bili u poznoj životnoj dobi, kao i naročitu upornost, jer su se premlaćivanja odvijala gotovo svakodnevno.

Dakle, jasno je, da se optuženi ponašao po ustaljenom obrascu zlostavljanja inferiornih žrtava, zatočenih civila, rukovođen zabranjenim diskriminatorskim ciljem. Ovaj cilj proizilazi iz iskaza svjedoka koji tvrde, da je optuženi tokom svakog premlaćivanja, vrijeđao zatvorenike, na osnovu njihove nacionalne pripadnosti, koristeći tom prilikom pogrdne nazive, te podrugavajući ih raznim ponižavajućim postupcima.

Treba istaći i činjenicu da član 173. stav 1. pod tačkom c) zahtijeva da se radnja činjenja ovog krivičnog djela sastoji u ubijanju, namjernom nanošenju osobi snažnog tjelesnog ili duševnog bola ili patnje (...)“ a na osnovu izvedenih dokaza evidentno je, da su radnje optuženog rezultirale ozbiljnim posljedicama za psihički i fizički integritet žrtava.

U konkretnom slučaju, rezultat ovakvog postupanja optuženog, pored psihičke boli i trauma, koji su prisutni kod svih svjedoka, jasno su evidentirane i posljedice povreda tjelesnog integriteta, što je detaljno pojašnjeno u nalazu i mišljenju stalnog sudkog vještaka dr. Hamze Žujo, od 08.07.2008. godine, koji je baziran na medicinskoj dokumentaciji JU medicinski centar Bugojno, u kojem centru su zatočeni civili iz motela "Akvarijum" pregledani neposredno nakon razmjene 28.97.1993. godine. Nalaz se odnosi na oštećene: Karabeg Abdulaha, Bevrnja Abdulaha, Čatić Idriza, Šeremet Bahrudina, Karamustafić Esada, Čolak Mustafu, Ljubunčić Smaila, Morić Mustafu, Hakanović Adisa i Morić Kemu. U nalazu je konstatovano da su povrede, koje su zadobili oštećeni, uglavnom nanesene tupinom zamahnutog mehaničkog

⁸ Presuda žalbenog vijeća *Kunarac*, odjeljak 142.

oružja od strane nanosioca, te zamahnutim stisnutim pesnicama, što ide u prilog iskazima svjedoka, koji su opisivali način i sredstva kojima su bili zlostavljani za vrijeme zatočeništva.

Sud je nadalje zaključio, da iz dostavljenih dokaza proizilazi i odgovornost optuženog za krivično pravne radnje iz tačke 3. optužnice. Naime, svi zatvorenici su svjedočili na okolnost stradanja lica Šehić Selmir.

Svjedok Karabeg Abdulah se dobro sjeća, da se inkriminisani događaj desio 26.07.1993. godine, obzirom da ga je tog dana u popodnevnom satima upravo optuženi Šakić Slavko *“i jesomučno udarao čepom u glavu i po raznim djelovima tijela”*, te se jasno sjeća da je istog dana u večernim satima odveo Šehić Selmira, kojem se od tada gubi svaki trag. Tanković Mehmed, koji je istog dana u popodnevnom satima, kao i ostali zatvorenici bio premlaćivan, precizira da su to činili Šakić Slavko, izvjesni Pavković i Pocrnja, što je još detaljnije pojasnio Karabeg Sihanuk, koji također tvrdi da se događaj iz optužnice desio dva dana prije razmjene, dakle 26.07.1993. godine i koliko je on mogao primjetiti, tog dana u popodnevnom satima, u prostoriju gdje borave zatvorenici, došli su Slavko Šakić, Pavić Željko, Kristijan Pocrnja i vojnik zvani „Tiki“ te su pretukli ostale zarobljenike.

Iste večeri Slavko Šakić izdvaja 4-5 zarobljenika među kojima i Šehić Selmira, kojeg je prvo saslušavao o porodičnim stvarima kao i druge, pa ga je bjesomučno tukao, a zatim tako pretučenog izdvojio i odveo u nepoznatom pravcu. Ovaj svjedok je na osnovu ponašanja zaključio, da Slavko poznaje od prije Šehić Selmira, jer je jedino njega oslovljavao punim imenom i prezimenom, ali na način koji je ukazivao da ove osobe od ranije imaju neki nerazjašnjeni odnos. Nadalje, Čatić Ešref tvrdi u svom iskazu, da je Pavić Željko iz Karadža, koji je čuvao zatvorenike, nakon odvođenja Šehić Selmira, iz prostorije gdje su boravili zatvorenici, rekao *„Znam da će Selmira ubiti, ali ja to ne mogu prihvatiti.“*, dok se Čolak Mustafa sjeća, da je vojnik koji je tada odveo Šehić Selmira, obraćajući se svima u prostoriji rekao *„ako vas ko bude nekada pitao, recite da je bio glavni u „Garavim“ i ovo je pos jedi ji put da ste vidjeli Selmira“*

Dokazi nadalje ukazuju, i da je djelo počinjeno na način kako se to navodi u dispozitivu optužnice. Naime, svjedok Edhem Čehaja, u svom iskazu pojašnjava sam način postupanja grupe vojnika, među kojima i optuženog, prema momku, koji je tada mogao imati oko 17-18 godina, a za kojeg je kasnije saznao da se zove Šehić Selmir. Naime, optuženi Slavko je ovoj osobi, gumenom špagom svezao ruke te ga je izveo ga iz podruma, dok je svjedoku rekao da krene za njima. Po izlasku iz prostorije, svjedok dobija naredbu od drugih vojnika, da ide baciti smeće i tom prilikom je posmatrao događaj, iz jednog hodnika odvojenog staklom, pa je jasno mogao vidjeti, kako je Slavko odveo Selmira među neku grupu vojnika, gdje su ga počeli tući svime što su imali pri ruci. Nakon toga, Slavko ga *„ubaci je“* u neko vozilo crvenkaste boje, a on sjeda na mjesto vozača. Ovo je potvrdila i svjedokinja Kovač Soraja, koja je sa prozora na spratu motela jasno vidjela, da vojnici u vozilo marke „Jugo“ stavljaju Šehić Selmira, kojeg je poznavala od prije, nakon čega isti nikada nije vraćen u prostorije motela. Svjedok Ljubunčić Smail je izjavio da su, dan nakon odvođenja Šehić Selmira, njemu i još dvojici mladića, pripadnici HVO-a naredili da operu auto, koje je bilo puno krvi, što je potvrdio i Muhamed Čehaja, jer su njemu i rođaku Abdulahu, bojovnici naredili da očiste vozilo, u kojem se na zadnjem sjedištu nalazila lokva krvi.

Svjedok Alispahić Rusmir, je bio jedan od članova komisije, koji su nakon okončanja sukoba između jedinica HVO-a i Armije BiH učestvovali u ekshumaciji poginulih lica. Nakon što je tim dobio dojavu, da se ispod Kandijskog mosta nalazi tijelo, on i kolege, dr Softić, Kahvedžić Amela i dva policajca odlaze na lice mjesta. Na jednoj betonskoj podzidi ispod mosta pronađen je leš, obučen u džemper, gdje je u uvidom u dokumente konstatovano, da se radi o Šehić

Selmiru. Tom prilikom bile su jasno vidljive ubodne rane, po gornjem dijelu tijela- grudnom košu i stomaku, te po leđima. Na jednoj ruci, prema sjećanju svjedoka, bila je slomljena nadlaktica ili podlaktica. Svjedok se nije mogao izjasniti o zadobivenim povredama na licu, obzirom da je tijelo već bilo u fazi raspadanja, ali se sjeća, da je leš ispod prsa imao svezanu omču- te zaključuje da je osoba vjerovatno vođena na taj način.

Smrt ovog lica evidentirana je i u službenoj zabilješki SJB Bugojno od 16.09.1993. godine, u kojoj su navedena imena svih lica, stradalih u sukobima HVO-a i Armije BiH u periodu 18.07.1993. – 28.07.1993. godine, a čija tijela su pronađena i kasnije identifikovana od strane komisije za identifikaciju poginulih lica, koju je formiralo Ratno predsjedništvo rješenjem bro. 01-V-18/93 od 25.07.1993. godine. U navedenoj službenoj zabilješki, ime Šehić Selmira, nalazi se pod rednim brojm 13. Zadobivene povrede su opisane na način kako je to naveo i svjedok Alispahić Rusmir, s tim da zabilješka naglašava konstataciju, da je leš pronađen u civilnoj odjeći, izmasakriran, sa ubodnim ranama koje nisu duboke, te su prema mišljenju ljekara, udarci zadavani sa ciljem nanošenja bola žrtvi a ne lišenja života iste.

Dakle svi svjedoci su saglasni u tvrdnji, da se u brutalnom i okrutnom ponašanju prema zatvorenima, te po svojoj surovosti naročito isticao optuženi Šakić Slavko. Nadalje, nesporno iz iskaza svjedoka proizilazi da se kritični događaj desio dana 26.07.1993. godine, kada je optuženi Šakić, zajedno sa nekolicinom pripadnika jedinice "Garaviih" učestvovao u premlaćivanju i zlostavljanju zatvorenih civila, među kojima i Šehić Selmira, kojem je nakon premlaćivanja, svezao ruke, te ga odveo u nepoznatom pravcu, a koji je krajem avgusta 1993. godine pronađen mrtav ispod Kandijskog mosta. Navedenim postupanjem, optuženi Šakić je počinio krivičnopravnu radnju, napada na pojedine civilne osobe, kako je to predviđeno tačkom a) stav 1. član 173. KZBiH, u vezi sa članom 29. KZ BiH, a koja radnja je rezultirala smrtnom posljedicom u odnosu na Šehić Selmira. Optuženi je i ove krivično pravne radnje počinio sa direktnim umišljajem, svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice u odnosu na zlostavljana lica, a naročito u odnosu na Šehić Selmira, prema kojem je pokazao naročitu bezobzirnost i nemilost, dok njegovo dalje postupanje, samo dodatno ukazuje na otvorenu namjeru, da kako konačni ishod zlostavljanja nastupi smrt ovog lica.

Najzad, vijeće smatra da u spisu postoji dovoljno dokaza koji nesumnjivo ukazuju da je optuženi učestvovao u inkriminacijama za koje se tereti tačkom 4. optužnice, i to na način da je periodu koji obuhvaća optužnica, iz podruma motela "Akvarijum", u više navrata vodio zatočene civile bošnjake, na prinudne radove kopanja zemunica i rovova, na prve linije borbe, kojom prilikom je dana 21.07.1993. godine, zatočenik Hakanović Adis, dok je sa ostalim zatočenicima kopao tranšeje, ranjen metkom u skočni zglob desne noge, uslijed unakrsne vatre strana u sukobu, nakon čega je vraćen i zatvoren u podrum motela "Akvarijum".

Svi svjedoci su u svojim iskazima potvrdili, da je pretežan broj muškaraca, za vrijeme boravka u prostorijama motela, svakodnevno odvođen na kopanje rovova, tranšeja, na prvim linijama odbrane, tako da su često korišteni i kao "živi štit". Pored toga, odvođeni su na radove koji su se sastojali u asanaciji terena i kopanja grobnih mjesta za stradale pripadnike HVO-a.

Navedeno proizilazi prvenstveno iz iskaza svjedoka koji su odvođeni na prinudne radove. Tako svjedok Hakanović Adis tvrdi da su muškarci iz podrumske prostorije u kojoj se on nalazio odvođeni da kopaju tranšeje i rovove, a povremeno i da čiste sobe motela u kojima su boravili borbovnici. On se jasno sjeća da je dana 21.07.1993. godine, kopajući rovove na prvoj liniji borbe ranjen u desni skočni zglob. Sjeća se i da ga je neko od zatvorenika, koji je radio s njim, izvukao iz rova, te je tražena pomoć od strane borbovnika koji su ih čuvali.

Nakon toga, svjedoka Hakanovića odvođe do stepenica motela Akvarijum gdje mu je naredeno da čeka, kojom prilikom ga je pripadnik HVO-a, izvjesni Vućak pitao "Ko te rani bai jo!", nakon čega ga je "bacio" sa stepenica, te mu je skočio na prsa i bajonetom koji je držao u ruci "šeparao i pod vrata, od uba do uba". Pored toga, dodatno je pretučen i prebačen u podrum motela. Navedeno je potvrdio i svjedok Karabeg Sihanuk, koji je kritične prilike odveden sa bratićem na kopanje rovova. On se sjeća da su on i bratić kopali grobna mjesta, kada su naišli bojovnici noseći ranjenog bošnjaka, te su im naredili da ga odnesu u podrum „Akvarijuma“, dok se svjedok Smajić Muhamed sjeća momka od nekih 25 godina, kojeg su jedne prilike „uhacili“ u podrum, te je jasno mogao vidjeti, da je isti ranjen u nogu. Međutim, svi svjedoci su saglasni, da su te prilike vojnici, sve prisutne zatvorenike u podrumu upozorili, da povrijeđenom momku ne smije prilaziti, niti mu se smije ukazivati bilo kakva pomoć.

Povreda koju je zadobio Hakanović Adis, evidentirana je i u medicinskoj dokumentaciji JU medicinski centar Bugojno, gdje je isti pregledan neposredno poslije razmjene koja se desila 28.07.1993. godine, a kojom prilikom je utvrđeno, da su kod Hakanovića zatečene povrede, u vidu prostrijelne rane u obje podkoljenice, što je kasnije stalni sudski vještak dr. Hamza Žujo, u svom nalazu od 08.07.2008. godine, okvalifikovao kao tešku tjelesnu povredu.

Dakle, nesumnjivo proizilazi iz iskaza svjedoka saslušanih u istrazi, da su bojovnici HVO-a, tačnije vojnici iz jedinice „Garavi“, čiji pripadnik je bio i optuženi Šakić, odvodili zatvorene muškarce na svakodnevno obavljanje prinudnih radova, koji su se prvenstveno sastojali u kopanju rovova, zemunica i tranšea. Navedene poslove su obavljali na prvim linijama borbe, pri čemu su stalno bili izloženi unakrsnoj vatri, zbog čega većina svjedoka tvrdi da su istovremeno bili korišteni i kao „živi štit“. U pogledu odlaska na obavljanje ovih radova, dobrovoljnost je bila potpuno isključena. Svjedoci su saglasni u tvrdnji, da su od bojovnika dobijali naredbe i zaduženja koje su morali izvršavati, i to često pod prijetnjom lišenja života, te nisu smjeli odbiti odlazak. U prilog navedenom govori i iskaz svjedoka Čolak Mustafe, koji ističe da bi bojovnici prvo izveli zatvorenike u hodnik, gdje bi ih premlatili, pa bi ih tek potom odvodili na rad, što samo dodatno ukazuje na prisilnu prirodu rada, te na činjenicu da isti nikada nisu imali stvarnu mogućnost izbora.

Obzirom na navedeno, optuženi je počinjenjem krivično pravnih radnji za koje se tereti ovom tačkom optužnice, postupao sa direktnim umišljajem, jer je bio svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posljedice, u odnosu na lica odvođena na kopanje rovova i zemunica. Dakle, iako svjestan opasnosti, da su zatvorenici, prilikom obavljanja radova na prvim linijama borbe, svakodnevno izloženi unakrsnoj vatri, optuženi je sa ostalim bojovnicima aktivno učestvovao u njihovom odvođenju na prinudni rad. Postupajući na navedeni način, pokazao je otvorenu namjeru da smrt ili ranjavanje ovih lica nastupi kao rezultat njihove izloženosti. Ova namjera je najjasnije vidljiva kroz primjer ranjavanja Hakanović Adisa, kojeg su bojovnici vratili u prostorije motela, zabranjujući svim zatvoreniciima ukazivanje bilo kakve pomoći oštećenom.

U skladu sa navedenim, zaključeno je da u spisu postoji dovoljno dokaza, da je optuženi ostvario krivičnopravne radnje predviđene tačkom f) stav 1. član 173. KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH.

Iz iskaza svjedoka i priložene materijalne dokumentacije, evidentno je da su djela, koja je optuženi počinio, imala za cilj lišenje prava na život, slobodu i sigurnost, što je suprotno međunarodnom humanitarnom pravu, odnosno odredbama zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija. Nadalje, djela su počinjena protiv nenaoružanih osoba, odnosno osoba koje su u trenutku lišenja slobode uživale zaštitu u skladu sa odredbama Konvencije, te tokom oružanog sukoba za koji je optuženi znao, i u kojem je nesumnjivo učestvovao.

Dakle, optuženi je, za vrijeme oružanog sukoba u BiH, između jedinica HVO-a i Armije BiH, u periodu od 17.07.1993.- 28.07.1993. godine, kršeći pravila međunarodnog humanitarnog prava i to odredbe člana 3. stav 1. tačka a) i c) Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine, zajedno sa ostalim pripadnicima HVO-a, odnosno jedinice "Garavi", koja se nalazi u sastavu 104 brigade "Eugen Kvaternik" počinio i na odlučujući način doprinio izvršenju krivičnih radnji, koje su se sastojale u mučenju i nezakonitom zatvaranju civila, te prisiljavanju istih na obavljanje prinudnog rada.

Sud je, na osnovu dostavljenih dokaza ustanovio, da djela optuženog ispunjavaju elemente krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke a), c) e) i f) , te je isti individualno odgovoran za počinjenje istih, kako je to predviđeno u članu 180. stav 1. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH.

- **Odmjeravanje kazne**

Za djelo za koje je optuženi oglašen krivim, predviđena je kazna zatvora u trajanju od najmanje 10 godina ili kazna dugotrajnog zatvora.

Na ročištu za izricanje krivičnopravne sankcije, održanom dana 26.09.2008. godine, stranke su iznijele okolnosti koje postoje na strani optuženog, a koje je Sud uzeo u razmatranje prilikom odmjeravanja visine kazne.

Na navedenom ročištu, tužiteljica je izjavila da ostaje pri rasponu kazne predložene sporazumom, a kao olakšavajuću okolnost iznijela je činjenicu, da je optuženi priznao djela koja mu se stavljaju na teret, te da nakon inkriminisanog perioda nije krivično procesuiran. Istakla je i da je optuženi u vrijeme izvršenja krivičnih djela bio mlađi punoljetnik.

Braniteljica optuženog je između ostalog, naglasila upravo činjenicu, da je optuženi priznao izvršenje djela, te izrazio duboko kajanje za sve što je učinio. Nadalje, radi se o licu, koje je u počinjenju zločina imalo perifernu ulogu, te o osobi koja je u inkriminisanom periodu imala samo 20 godina. Dalje je istakla, da je optuženi neporočna osoba, koja do sada nije krivično gonjena niti procesuirana. Pored toga, optuženi je ..., njegovo materijalno stanje je loše, jer je nezaposlen, kao i njegova supruga, a imaju troje mlđb. djece, koje izdržavaju. Situaciju dodatno otežava i činjenica da nemaju riješeno čak ni stambeno pitanje. Shodno navedenom, odbrana smatra da prag kažnjavanja u konkretnom slučaju ne bi trebao preći 7 godina, što je donja granica kazne predložene sporazumom.

Optuženi se saglasio sa navodima braniteljice, te je još jedanput javno izrazio duboko kajanje za počinjenje zločina za koje je priznao krivnju.

Sud se prilikom odmjeravanja kazne prije svega, rukovodio rasponom kazne predviđenim Sporazumom o priznanju krivnje, u smislu člana 231. stav .3. ZKP BiH te ocjenom svih okolnosti na strani optuženog. Tako je prilikom odmjeravanja visine kazne, cijenio činjenicu da je optuženi priznao učinjenje krivično pravnih radnji, te je izrazio iskreno kajanje za počinjena djela. Nadalje, optuženi je do sada neosuđivan, otac troje maloljetne djece, a u vrijeme izvršenja krivičnih djela bio je mlađi punoljetnik. Međutim, Sud je kod odmjeravanja kazne, imao u vidu i činjenicu, da je optuženi u kratkom vremenskom periodu postupajući sa direktnim umišljajem, počinio veći broj djela, prema većem broju civila, i to sa naročitom okrutnošću i bezobzirnošću, što su potvrdili svi svjedoci.

Imajući u vidu sve navedeno, kao i stepen učešća optuženog, i njegov doprinos u izvršenju krivičnog djela, sud smatra da je izrečena kazna odmjerena u skladu sa odredbama člana 48. stav 1. KZBiH, kao i da će se izrečenom kaznom, postići svrha kažnjavanja predviđena članom 39. KZBiH.

Na osnovu primjene zakonskog propisa iz člana 56. KZ BiH, vrijeme koje je optuženi proveo u pritvoru, počevši od 19.05.2008. godine pa nadalje, ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

- **Odluka o troškovima**

Optuženi Šakić Slavko, se potpisivanjem Sporazuma o priznanju krivnje od 05.09.2008. godine, u članu 4. obavezao, da će troškove ovog krivičnog postupka snositi sam. Međutim, Sud je u smislu odredbe člana 188. stav 4. ZKPBiH odlučio da troškovi ovog postupka padaju na teret budžetskih sredstava, obzirom da je optuženi nezaposlen i otac troje mladb. djece, te bi plaćanjem troškova, njegova i egzistencija njegove porodice bila dovedena u pitanje.

- **Odluka o imovinsko pravnom zahtjevu**

Imajući u vidu da je optuženi sa Tužilaštvom BiH zaključio sporazum o priznanju krivnje, te da nije došlo do održavanja glavnog pretresa, na kojem bi se oštećeni mogli izjasniti o imovinsko pravnom zahtjevu niti o njegovoj visini, Sud ih je u skladu sa odredbama člana 198. stav 2. ZKP BiH, uputio na parnicu.

Zapisničar:
Lejla Haračić

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA
Jasmina Kosović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: protiv ove presude dozvoljena je žalba vijeću Apelacionog odjeljenja ovog Suda, u roku od 15 dana od dana prijema iste. U skladu sa članom 231. stav 6. tačka c) ZKPBiH žalba nije dopuštena u pogledu izrečene krivično pravne sankcije.